І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .

Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 43. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 6-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1965 No. 43. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

П'ятниця, 5-го березня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАЛІЗНИЦІ ІЗ ШВИДКІСТЮ 100 МИЛЬ НА ГОДИНУ в окремих листах, які він вислав до обидвох Палат Конґресу. Ця особова залізниця мала б курсувати між Ню Йорком, Бостоном і Вашинґтоном. Президент заявив, що залізниця не зробила такого самого поступу в своєму розвитку, як літаки й автомобілі в міжміському транспорті. „Треба конче поліпшити транспорт між містами в районах із ґустим населенням, бо подорожування в цих районах збільшиться на 150 до 200 відсотків між 1960 і 1980 роком", — твердить Президент. Уряд пропонує Конґресові призначити $20 000 000 на те, щоб можна було почати вступні праці над проєктом швидкої залізниці між Ню Йорком, Бостоном і Вашинґтоном.

ВІДБУЛИСЯ ПРОБНІ ПІДЗЕМНІ АТОМОВІ ЕКСПЛЬОЗІЇ У ЗДА І В СССР, як про це повідомила Комісія Атомової Енерґії. Пробна експльозія відбулася на пробнім терені в Неваді, до чого признається Комісія Атомової Енерґії. Про атомову експльозію в СССР подає Комісія на основі сейсмографічних записів, які ствердили якусь „подію" коло Семіпалятинська, яка може бути підземною атомовою експльозією, або внаслідок землетрусу чи якоїсь хемічної експльозії. Коли це був вибух бомби, то вона могла мати силу від 20 000 до 200 000 тон вибухового матеріялу ТНТ.

УРЯД НЕ ВДОВОЛЕНИЙ ІЗ ТОГО ЩО КІЛЬКІСТЬ БЕЗРОБІТНИХ СТАНОВИТЬ 5% всіх робітних сил країни. В річному звіті про стан людських ресурсів Президент підкреслює справу безробітних, головним чином вказує на те, що багато безробітних є між молоддю у віці нижче 20-ох років, між неграми та між нефаховими робітниками. Джансон пригадує Конґресові свої давніші проєкти про вишкіл робітників, їхню освіту та про те, що треба вести боротьбу проти вбогости, щоб створити нові варстати праці.

ДОМАГАЄТЬСЯ ЕКОНОМІЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ. Голова Міжамериканського Комітету в справах Союзу для Поступу Карльос Санч де Сантамарія заявився за те, щоб між всіми американськими державами було економічне об'єднання, спільний торговельний ринок та одна промислова політика й одна транспортова система. На думку цього колишнього колюмбійського міністра закордонних справ без повного економічного об'єднання цілої Південної й Середущої Америки не можна сподіватися економічного росту Америки.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ПРАВИЛ ПРОТИ ЗМІНИ ТЕПЕРІШНЬОГО РЕҐУЛЯМІНУ, який дозволяє на довшу обструкцію в Сенаті тій меншості, що не хоче допустити до ухвалення якогось закону. Теперішній реґулямін Сенату вимагає більшости двох третіх присутніх сенаторів, щоб можна було припинити дискусію. Ліберальні сенатори з обидвох партій хочуть змінити правильник таким способом, щоб можна було припинити дискусію більшістю трьох п'ятих присутніх сенаторів. Але цю пропозицію відкинула Комісія Правил більшістю 5-ох до 4-ох голосів. Тепер цю справу має вирішувати повний Сенат, але не сподіваються, щоб голосування в цій справі відбулося в короткому часі.

ДІН БИРЧ БАЧИТЬ ТАКІ ПРИЧИНИ ПОРАЗКИ РЕСПУБЛІКАНЦІВ В 1964-му РОЦІ: становище преси до республіканського кандидата на президента Беррі Ґолдвотера і деякі так звані „авторитетні" політики в Республіканській партії, які були проти Ґолдвотера; надзвичайна політична здібність президента Джансона; втеча від республіканців деяких провідників та східніх бизнесменів; нечувана передвиборча кампанія та „політична спадщина і міт" покійного президента Кеннеді. Цікаво, що голова Крайового Республіканського Комітету Дін Бирч, який 1-го квітня залишає свій пост Ресві Бліссові, нічого не згадує про праве крило республіканців, яке відстрашувало виборців та про помилки самого Ґолдвотера, який сам до них признався.

У СВІТІ

СИРІЯ НАЦІОНАЛІЗУВАЛА 9 ЗАКОРДОННИХ НАФТОВИХ КОНЦЕРНІВ, у тому числі два американські: „Мобіл-Ойл" і „Стандарт Ойл Компані". Сирійський уряд проголосив, що власники дістануть відшкодування державними бондами, платними у 15-ох роках з 3 відсотками. Насправді ця націоналізація рівняється конфіскації.

ПІВНІЧНО-В'ЄТНАМСЬКА ПРЕСА Й ЗАЯВИ ТАМОШНІХ КОМУНІСТИЧНИХ ВОЖАКІВ РОЗЧАРОВАНІ становищем Пейпінґу і Москви у зв'язку з американськими бомбовими налетами. Закордонні коментатори переконані, що північно-в'єтнамські комуністи здають собі справу, що ані Комуністичний Китай, ані Совєтський Союз не квапляться поспішати з демонстраційною допомогою Північному В'єтнамові, лякаючись поширення війни.

ДО СТОЛИЦІ КЕНІЇ НАЙРОБІ ПРИЛЕТІВ МОЇСЕ ЧОМБЕ, конґолійський прем'єр, щоб особисто підтримувати скаргу, яку він зголосив до Організації африканської єдности проти Єгипту і Судану за активну поміч, яку вони дають конґолійським бунтарським партизанам. З другого боку Уґанда зголосила скаргу проти Конґа за бомбардування її двох прикордонних сел. В Найробі відбувається з'їзд міністрів закордонних справ всіх африканських держав.

ЗДА ЗАКРИЛИ СВОЇХ 5 ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК В ІНДОНЕЗІЇ: в останньому часі уряд не тільки не боронив ті бібліотеки проти атак збоку юрби, але сам організував ті демонстрації та всілякими способами утруднював працю Американської Аґенції. В отих публічних бібліотеках є 60.000 книжок. Утримання тих книжок, поширювання американських журналів і фільмів і т. п. культурна діяльність коштувала Америці річно 1,800.000 долярів.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ЕТСУСАБУРУ ШІІНА ЗАЯВИВ У ПАРЛЯМЕНТІ, що американські летунські атаки проти Північного В'єтнаму — це акти самооборони проти північно-в'єтнамської аґресії, ото ж назверх солідаризувався з становищем Америки. Але найбільші японські ґазети закликають до мирових переговорів та критикують політику Америки, як „загрозливу для миру".

В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ ЗАВЕРНЕНО НАЗАД ДО ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ управління промислу на воєнні цілі. У 1957 році скасовано окремі міністерства для різних галузей промислу на оборонні цілі та перетворено їх у „Державні Комітети" в окремих „республіках". Тепер ті Комітети для справ летунства, оборонної технології, радіотехніки, кораблебудівництва, електроніки і середньої машинерії перетворено знову у міністерства в Москві. Під „середньою машинерією" треба розуміти — атомове збросння.

ЄГИПЕТ І КОМУНІСТИЧНИЙ ПІВНІЧНИЙ В'ЄТНАМ ПІДНЕСУТЬ свої взаємні дипломатичні місії до ступня амбасад. Це чергова антиамериканська демонстрація єгипетського президента Нассера.

ТІЛЬКИ В ЄДНОСТІ, ТІЛЬКИ В СИЛІ, ТІЛЬКИ В ЗЛУЦІ МИ МОЖЕМО ЩОСЬ ОСЯГНУТИ — ЗАЯВЛЯЄ КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ

Урочистою академією вшановано в Римі Князя Української Церкви

РИМ (О. К.). — Без пересади можна назвати останній тиждень місяця лютого цього року тижнем, що увійде в пам'ять української історії. У четвер 25-го перед полуднем Папа Павло VI, у присутності найвищих достойників Католицької Церкви, політичних і громадських представників усього світу та незліченної кількости вірних, що вщерть заповнили величанський храм св. Петра в Римі, урочисто проголосив українського Верховного Архиєпископа й Митрополита Йосифа Сліпого кардиналом, надаючи Йому кардинальські ознаки. У той сам день пополудні відбулася зустріч з Папою представників Української Спільноти у вільному світі, очоленої своїм Кардиналом, на особливій авдієнції в Ватикані.

В неділю 28-го лютого українська римська громада й гості зібралися навколо князя Вселенської й Української Церкви, щоб виявити Йому свою радість з Його вивищення, свою синівську любов і відданість. Між присутніми були: Архиєпископ Кир Іван Бучко, Митрополит Кир Максим Германюк, Архиєпископ Кир Гавриїл Букатко, Єпископ Кир Ярослав Ґабро, Єпископ Кир Августин Горняк з Англії, Протоархимандрит Отців Василіян о. д-р Атаназій Великий, Генеральний Прокуратор Салезіянського Чина італієць о. д-р Люїджі Кастано. Між світськими гостями були: Провідник ЗЧ ОУН проф. Степан Ленкавський, представниця Ліґи Українських Католицьких Жінок пані Віра Бучинська з Манітоби, та інші. Свято відбулося по полудні, почінаючи з години пів до п'ятої, у симпатичнім домі Української Папської Малої Семінарії, святочно прибраної руками юних семінаристів-гімназистів під проводом їхніх досвідчених Отців-професорів, українських Салезіян. Хорові, музичні, декляматорські і танцювальні точки виконали хор і оркестра Малих Семінаристів, хор Великих Семінаристів-богословів та хор Богословів Василіянського Чина, і поодинокі семінаристи.

Найголовнішою частиною свята були, очевидно, промови, що переплітувались з мистецькими виконаннями. У них промовці з'ясували суть свята й великої події, що йому дала привід, а І. Е. Кардинал Йосиф Сліпий накреслив, хоч і загально, деякі напрямні свого майбутнього діяння.

Розпочав низку промов Архиєпископ Кир Іван Бучко, виголошуючи глибоку змістом і сповнену високих почувань привітальну промову. Кир Іван ствердив, що по одержанні вістки про іменування на кардинала нашого великого Митрополита, сповнилися радістю серця всіх українців тут на волі й усіх наших братів і сестер там на Батьківщині, які, будучи в кайданах, не мають змоги висловити прилюдно своєї радости й тільки в храмах своїх сердець плекають вдячність за цю велику подію Божому милосердю і святій Апостольській Столиці. Ми всі українці — продовжав Архиєпископ скитальців — бажаємо бути Вашими, Еміненціє, так як Ви є нашими. Тут промовець пригадав сумні події останнього двадцятиріччя української історії: 1-го листопада 1944-го року не стало в живих Митрополита Андрея Шептицького. До нас українців, що жили тут на Заході, прийшла вістка, що управління Митрополією перейняв його гідний Наслідник Кир Йосиф. Та ось незадовго трагічна вістка: в ночі 11-го квітня 1945-го року святотацька рука піднеслася проти українського Митрополита й інших українських владик і заслала їх на каторгу до сибірських лаґерів, що в нічому не відрізняються від каторжних місць дантейського пекла. Впродовж довгих років тільки час від часу приходила потайки від Великого Засланця якась вістка, що піддержувала нас на дусі й охороняла від безнадійности.

І ось 9-го лютого 1963 року стається чудо! — говорить дальше глибоко зворушений Кир Іван. — Господь кріпкою рукою вдержав Вас, Еміненціє, при життю й вивів Вас із дому неволі, щоб Ви могли брати діяльну участь у Вселенському Соборі. Задовго було б згадувати про потіхи, які ми українці мали з того приводу впродовж цих останніх двох років: важливі виступи нашого Митрополита-Ісповідника на Соборі, приверненння уваги до Української Церкви всіх учасників Собору й цілого світу, признання Собором патріярших прав і привілеїв нашому Митрополитові, як єдиному в Католицькій Церкві Верховному Архиєпископові.

В дальшому Промовець висловлює певність, що І. Е. Кардинал Йосиф виповнить ті великі завдання, що стоять перед Ним. Подивляє Його діяльність й осяги вже в цих двох роках Його перебування в Римі: як от наприклад закуп біля Риму великої посілости разом із домом-монастирем для українських монахів Студитів та закуп площі під будову, що вже незадовго почнеться, будинку для Українського Католицького Університету в Римі.

Архиєпископ Іван Бучко закінчив свою промову, складаючи Кардиналові Йосифові побажання, щоб Він міг діждатись того часу, коли розвалиться московська тюрма народів й український нарід заживе у своїй ні від кого незалежній Державі. „Ми будемо молитись з довір'ям, що Бог прискорить цю хвилину на радість нам усім".

Слідувало виконання деяких мистецьких точок, і потім привіти від представників різних українських громад і організацій, разом із доручениям „дарів любови". Було б надто довго відтворювати тут гарні й щирі слова, що ними ці представники висловлювали почуття радости й відданости Первоієрархові Української Церкви в імені громад, що вони їх представляли. Наведемо тут тільки деякі, які своїм змістом є цікаві для ширшого українського загалу.

Митрополит Канади Кир Максим Германюк заявив у своєму привіті, що ті самі почуття радости, надії й вдячности, які у тій хвилині переживала у безпосередній присутності Їх Еміненції римська українська громада, безперечно бажають переживати українські громади в усьому світі: в Канаді, в З'єднаних Державах Америки, в Бразилії, в Арґентині і в інших країнах Південної Америки, в Австралії, в европейських країнах. Тому Кир Максим висловлює надію, що Кардинал Йосиф відвідає в недалекому майбутньому всі ті громади. Він теж складає побажання, щоб скоро прийшов той час, коли Кардинала Йосифа будуть приймати наші брати українці в Києві і Львові, як свого українського київського Патріярха.

В імені Салезіянського Чина, у якому знаходиться й українська вітка Отців Салезіян, які провадять Українську Малу Семінарію-гімназію в Римі, промовляв Генеральний Прокуратор Чина італієць о. д-р Люїджі Кастано. З італійським запалом і щирістю він заявив, що Салезіянський Чин і він особисто спільно радіє з українським народом з причини того, що Папа Павло VI урочисто зачислив українського Митрополита між найкращих Синів Вселенської Церкви, за Його геройські терпіння за віру того „білого мучеництва" — сибірської каторги. Салезіянський Чин доложить усіх зусиль, щоб через українських Салезіян причинитися до виховання української молоді, тієї надії майбутности українського наро-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Папа Павло VI під час зустрічі з Кардиналом Йосифом Сліпим

У МОСКВІ ЗНОВУ АТАКОВАНО АМБАСАДУ ЗДА

РАСК ВИКЛЮЧАЄ ПЕРЕГОВОРИ, ПОКИ НЕ ПРИПИНИТЬСЯ АҐРЕСІЯ КОМУНІСТІВ

Москва. — В четвер 4 березня ц. р. 2.000 студентів, здебільша азійців, знову перевели бурхливу демонстрацію проти Америки під американською амбасадою, при чому вони знову вибили 170 вікон, здерли американську емблему над головним входом та обкидали стіни амбасади пляшками чорнила. Проте до будинку амбасади нікому не вдалося вдертись і ніхто із американських службовиків не був пошкодований. Цим разом большевики, заалярмовані амбасадою, вислали були сильну охорону: коло 600 поліціянтів, та обставили будинок амбасади важкими плугами до відгортання снігу. Коли ж демонстранти перескочили ту штучну загороду та перервали поліційний кордон — уряд вислав 500 вояків: вони не були озброєні, але зісповними рядами відтиснули демонстрантів. Було багато сильно потурбованих однаково демонстрантів, як російських поліціянтів і вояків, і кількох їх забрало поготівля. Поліція арештувала кількох демонстрантів, а дізнавшись про це — яких 1.000 студентів вернулися ще раз під амбасаду, домагаючись звільнення арештованих. Совєтські власті відповіли їм, що арештовані є „хуліганами" і що їх переслухають на поліції. Швидко потім, у відповідь на протест американської амбасади, що охорона амбасади була таки недостатньою, совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико висловив свій „жаль" та обіцяв дати матеріяльне відшкодування. За твердженням американських кореспондентів — цим разом та демонстрація не була організована совєтським поліційним апаратом, але поштовх до тієї демонстрації дав совєтський пропаґандивний апарат, вся преса і радіо, з постійними напастливими, цілком брехливими атаками проти Америки, яка нібі є „аґресором" та допускається „варварських актів" проти невинного цивільного населення у В'єтнамі.

У розмові згаданого совєтського міністра закордонних справ Громика з амбасадором Фоєм Колером — Громико мав заявити, що політика Америки у В'єтнамі та взагалі в усіх країнах, де проявляється „визвольний рух" (читай: комуністична підпільно-революційна робота чи одверта партизанка) шкодить „мирному співіснуванню". Знову ж державний секретар Дін Раск заявив в тому самому часі у промові на форумі Рад Міжнародної Торговельної Палати, що мирова конференція в справі В'єтнаму та взагалі переговори з комуністами виключені так довго, поки Північний В'єтнам не заявить, що він припиняє свою аґресію проти Південного В'єтнаму. Раск заявив, що переговори з комуністами не можуть стати затвердженням комуністичної аґресії.

У Вашинґтоні відбудеться церемонія під пам'ятником Т. Шевченкові

Вашинґтон, Д. К. — В наступний вівторок, дня 9-го березня 1965 р. в годині 12:30 по полудні збереться тут біля пам'ятника Т. Шевченкові при 22-ій і „С" вулицях українська громада Вашинґтону й околиці для врочистого відзначення 101-ої річниці від дня народження Шевченка. Це перший раз, від часу спорудження пам'ятника Шевченкові, в Шевченкові роковини складатимуть вінок під його пам'ятником. Цією церемонією займеться місцевий Відділ УККА, під проводом полк. В. Рибака. проф. Л. Добрянський, голова УККА, полк. В. Рибак, місцеві священики та інші визначні громадяни своєю присутністю звеличають цей святочний акт. Екзекутива Відділу УККА просить всіх громадян з американської столиці й околиці, щоб вони прибули численно й точно для складення вінків під пам'ятник нашому Пророкові і цим доказали, що пам'ятають заклик „Не забудьте пом'янути не злим тихим словом" . . .

Помер інженер Василь Рижевський

Маямі Біч, Фла. — В четвер 4 березня ц. р. помер тут у домі свого шваґра, редактора Євгена Ляховича, на 79 році життя інженер Василь Рижевський, колишній член-засновник і перший голова Українського Технічного Товариства у Львові, почесний голова Товариства Українських Інженерів в Америці, колишній сотник Української Галицької Армії, з якою перейшов всю визвольну війну, активний громадський діяч і член багатьох українських організацій і установ в Краю і в Америці.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ОРГАН УПЦ В ЗДА ПРО НАЙМЕНУВАННЯ МИТР. ЙОСИФА СЛІПОГО НА КАРДИНАЛА

„Українське Православне Слово", в числі за березень 1965, повідомляючи про найменування Папою Павлом VI 27 нових кардиналів, пише: „Серед новоіменованих кардиналів знайшовся і український католицький Митрополит Йосиф Сліпий. Знаменно, що серед нових кардиналів є ще кількох, які були переслідувані большевиками та довгі роки були ув'язненні, як от чеський архиєпископ Йосиф Беран. Чи це наслідок якогось нового, гострішого курсу Ватикану супроти комуністичних режимів, — ще не знати. Все ж таки іменування кардиналом митр. Й. Сліпого, з погляду загально-національної визвольної політики, треба вважати за визначну й корисну подію, яка повинна викликати вдоволення серед усіх українців".

ВІДЗНАЧЕННЯ ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ РОКОВИН У ТОРОНТІ

Торонто. — Міжрідношкільний Комітет для відзначення Шевченкових роковин влаштовує в неділю 14 березня ц. р. Міжрідношкільний Концерт на пошану Т. Шевченка. Відбудеться концерт у неділю 14 березня ц. р. в Массей Гол о год. 3.30 по пол.

УКРАЇНЕЦЬ НА ДИПЛОМАТИЧНІЙ СЛУЖБІ У БРАЗИЛІЇ

Тижневик „Гомін України" з 6 березня подає таку інформацію: Науковець і дипломат д-р С. А. Білон-Білинський від років є на дипломатичній американській службі в Бразилії. Спочатку він працював у Ріо-де-Жанейро, а тепер є у портовому місті Баія, де приміщується генеральний консулят ЗДА для Північної Бразилії.

ДОПОВІДЬ ПРО СВІТОВИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ

Братство Дивізійників у Торонті влаштувало в неділю 28-го лютого доповідь Миколи Плав'юка про Світовий Конґрес Вільних Українців. Доповідь відбулася в залі УН-Дому, 191 Липинкат з участю понад 100 присутніх. По доповіді відбулася жвава дискусія.

Д-р В. ЯЩУН СТАВ ЗВИЧАЙНИМ ПРОФЕСОРОМ ПІТСБУРҐСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Листом з 17 лютого ц. р. канцлер Пітсбурґського університету повідомив д-ра Василя Ящуна про підвищення його до ступеня повного професора у Відділі Словянських мов і літератур. Успіх професора тим видніший, що на отримання такого підвищення треба — за традицією в американських університетах, бути щонайменше впродовж шістьох років „асосіейт" — професором, мати наукові публікації і опінію першорядного викладача. Проф. Василь Ящун був три роки лектором Пенсилвенійського університету, один рік асистентом-професором у Пітсбурґському університеті і три з половиною року „асосіейт" - професором там же. Проф. Ящун має цілий ряд наукових публікацій українською та англійською мовами з ділянки філології. Він є членом НТШ і багатьох інших станових і наукових товариств і установ.

РОМАН РУДНИЦЬКИЙ ВИГРАВ НАЙВИЩИЙ КОНКУРС У МУЗИЧНІЙ ШКОЛІ ДЖУЛІЯРДА

Ню Йорк. — Відомий молодий піяніст Роман Рудницький, який студіює на останньому семестрі в Музичній Школі Джуліярд в Ню Йорку, виграв в середу 3 березня ц. р. найвищий конкурс у цій школі, при чому членами жюрі є всі професори й диригенти тієї школи. Внаслідку того конкурсу Джуліярда Музична Школа уладжує Романові Рудницькому концерт, в якому він виступить, як соліст у Ричарда Штравса „Бурлеск" при акомпаніяменті оркестри. Концерт відбудеться в названій школі в п'ятницю 19 березня ц. р. В тиждень пізніше, 27 березня, відбудеться там же ціловечірній власний концерт Романа Рудницького.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

„НЕ ЗАБУВАЙТЕ СМАКУ ГРЕЧАНОЇ КАШІ

Чи ви забули смак гречаної каші? Забули, що гречка — цінний харч? Що це найкраща медоносна рослина? Що гречані солома й полова — добрий корм для худоби?

Так ганьбить С. Кучер, партійний „бос", у „Радянській Україні" 16 лютого ц. р., колгоспи Житомирської, Сумської, Чернігівської, Тернопільської, Ровенської, Волинської та інших областей за те, що скоротили засіви гречки.

„БІЛЬШЕ СПАЛЕНО, БІЛЬШЕ Й ЗРОБЛЕНО"

Тракторна бриґада села Овідіопіль, Біляївського району на Одещині. Біля вагончика гурток трактористів. Вони знайомляться з новим обліковцем:

— Випиймо для знайомства. Чого кривишся? Звикай! Тут усі п'ють! І ти будеш пити . . .

Пізніше під час зміни трактористи навчають обліковця, як працювати:

— Роботу по пальному оцінюватимеш?

— Як це?

Дивак! Звісно, як: більше спалено, більше й зроблено! . . . (З „Радянської України" 13 лютого ц. р.).

ОБВАЖУЮТЬ . . . НА ВАРЕНИКАХ

Ківерці, Волинської області. „Чайна". Страви несмачні. Вибір — убогий. Скрізь брудно, неохайно. До того ж відвідувачів обважують. Вага вареників по-волинському має бути 200-210 грамів, а фактично є 170 грамів.

Так змальовує кореспондент „Молоді України" М. Богуш ківерецьку „чайну".

ПЕРЕДЧАСНА РАДІСТЬ

Надзвичайно зраділи кухарі чернігівських їдалень та ресторанів, — розповідає А. Тернова в „Робочій Газеті" з 12 лютого ц. р., — коли одержали машини чистити картоплю. Але невдовзі всі ножі в тих машинах попсувалися, а запасних нема де дістати. Отже картоплю, як і раніше, кухарі чистять руками.

ПОШИРЮЮТЬ МОСКОВСЬКІ ПІСНІ

16 лютого ц. р. в газеті „Молодь України" надруковано повний текст і ноти московської пісні. „Українська" газета рекомендує українській молоді співати: „Напіші мнє ,мама, в Єгіпет, как там Волга моя жівьот?"

ПІДКОВИ НЕ ПРИНОСЯТЬ ЩАСТЯ

Вінницька торговельна база, — пише 16 лютого ц. р. кореспондент „Радянської України" — одержала із Ждановської фабрики 30 тисяч підків. Але з них можна було відібрати лише . . . чотири придатних. Решту відіслано назад на Жданівську фабрику.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Клопітлива ситуація Москви

Закордонно - політичні клопоти мають не тільки З'єднані Держави. Ось, наприклад, трудна ситуація, в якій опинився — у виборчому році — західньонімецький уряд Людвіґа Ергарда: на нього з одного боку натискають Ізраїль та його приятелі, а з другого Єгипет і всі його арабські союзники, із Східньою Німеччиною, що є „тим третім", який виграє. Або незавидна ситуація соціялістичного уряду Британії, який має парляментарну більшість трьох голосів, отже залежний від стану здоров'я своїх однопартійців, стоїть під постійним натиском своїх „лівих" і „правих", а в краю має безробіття і великий платничий дефіцит. Або Франція — з її трагічною проблемою „що буде, коли не стане де Ґолля", і з амбіціями европейського лідерства, які покищо привели до погіршення відносин із ЗДА й Британією та „приязни" з Москвою і Пейпінґом. Нема країни, де не було б великих внутрішніх і закордонних клопотів. Але всі їх переріс, очевидно, СССР.

Не йдеться тут про, так би мовити, хронічні недуги СССР — господарське банкрутство, повсякчасна смертельна загроза від визвольного руху уярмлених країн, суперництво й боротьба за владу у кремлівській верхівці. Найбільша теперішня турбота совєтського уряду — як повестися в ситуації, коли „комуністична солідарність" і вірність ленінській тезі про сприяння „визвольним війнам" диктують прийти з допомогою Північному В'єтнамові, бомбленому американськими літаками, а — з другого боку — острах перед війною із ЗДА при існуючому „ідеологічному" конфлікті з Пейпінґом каже триматися осторонь. Большевики свідомі того, що коли б вони навіть переслали Північному В'єтнамові великі транспорти літаків, зброї й амуніції та своїх інструкторів і „техніків", то у випадку війни на Півдні Азії першу ролю таки гратиме комуністичний Китай. Не міг забутися досвід з Північною Кореєю, що її озброїла, вишколила і штовхнула до наступу проти Південної Кореї Москва, а закріпився в Північній Кореї — Пейпінґ. Найвигідніше для Москви було б, якби від Південної Азії „відв'язалися" і ЗДА і комуністичний Китай. Тому СССР підтримує де Ґолля в його заходах скликати міжнародну конференцію в справі В'єтнаму, не турбуючись становищем народу й уряду у Південному В'єтнамі.

Отже, коли президент Джансон стоїть перед конечністю важкого рішення — як далі поводитись у В'єтнамі, — то й не меншу турботу мають кремлівські диктатори.

Інквізитори про... „інквізицію" в ЗДА

Не тільки поневоленим Москвою народам, але й усім людям у світі відомо, якими методами й засобами знищив комуністичний режим в СССР особисту і політичну свободу громадян. Кривавим терором, розстрілами, репресіями комуністична партія зліквідувала всі інші, що існували в Росії, на Україні і в інших країнах політичні партії та угрупування. Супроти ведених компартією й органами державного терору масакр і переслідувань усіх інакодумаючих бліднуть страхіття середньовічної інквізиції.

Ніякої політичної свободи немає й сьогодні в СССР після всіх широко реклямованих лібералізацій, відлиг, змін. Громадяни СССР не мають права ні творити політичних партій, ні мати іншого світогляду, як комуністичний, ні переводити вільних виборів. І в той же час комуністичний режим і його пропаґанда не вагаються обвинувачувати вільні демократії Заходу, зокрема З'єднані Держави Америки, в утискуванні комуністичних партій, у застосовуванні супроти них інквізиційних методів.

Показовою з цього погляду може бути надрукована в московській „Правді" з 28-го лютого ц. р. широка інформація п. н. „Інквізитори за роботою", з підзаголовком „Гоніння на компартію ЗДА продовжується". Очевидно, приводом до надрукування цієї інформації стало рішення Департаменту Юстиції ЗДА внести до суду нову скаргу проти проводу Комуністичної партії ЗДА за невиконання нею постанов закону про реєстрацію членів її керівництва. Судові пересправи щодо цієї вимоги закону тягнуться вже від 1961-го року, власне від 1950-го року, коли був схвалений закон про контролю над підривною діяльністю. Не зважаючи на рішення Конґресу, Уряду й судів, Комуністична партія ЗДА не підкоряється вже цілих п'ятнадцять років вимогам закону і з допомогою своїх добре оплачуваних адвокатів відтягає всякими способами виконання вимог.

В інформаціях „Правди" й інших совєтських газет свободу, якою втішається комуністична партія в ЗДА, називається „переслідуванням", „душенням ґарантованих Конституцією ЗДА громадянських свобід" і т. д. Схвалені Конґресом ЗДА і здійснювані Департаментом Юстиції вимоги реєстрації комуністичної партії совєтська преса визначає як інквізицію. Перфідія і забріханість совєтського режиму та його аґентів у різних країнах світу справді таки не знає меж.

Богдан Галайчук

ГАНЕБНИЙ НАПАД НА ПРОФ. ВОЛТА РОСТОВА

Буенос Айрес. — Професор Волт Ростов — блискучий економіст з цінним доробком, зокрема в царині економічної історії. З практичного погляду має він ступінь американського амбасадора і репрезентує „дядька Сема" в Міжамериканському Комітеті Союзу для Поступу. Одним словом, його постать овіяна ніжним ароматом долярів. Тож не диво, що під час його кількаденного перебування в Буенос Айресі, цього достойного гостя приймали з королівськими почестями.

25-го лютого американський гість відлетів до Чіле — і був би зберіг про Арґентину теплий спогад, як про соняшну країну, заселену 20-ма мільйонами симпатяг, якби не прийшла йому в голову нефортунна ідея виголосити, напередодні від'їзду, доповідь в столичному університеті.

Ще поки декан успів представити прелеґента, з усіх кінців залі залунали оклики: „американські душогуби", „єнкі геть" тощо. Одночасно появилися транспаренти „Єнкі, гендс ов В'єтнам", і на естраду посипалися яйця та помідори. Після кількох невдалих спроб утихомирити авдиторію, деканові прийшла ідея: запросити провідника аґресорів, щоб з'ясував свої погляди. Запрошення залишилося без відгуку.

Нарешті кілька напосників пробували силоміць вдертися на естраду. Тоді віце-директор Ґенеральної Податкової Дирекції вдарив кулаком в лице одного напасника, а секретар Національної Ради Економічного Росту дав поза вуха другому так, що той коміть-головою злетів з естради. Таким чином Ростов мав нагоду переконатися, що представники арґентинського уряду панують над ситуацією.

Проф. Ростов був приявний на тому „вестерні" впродовж 45 хвилин, опісля його випроваджено бічними дверима. Що ж, — береженого Бог береже.

Під час інциденту розкинено летючки такого змісту: „Хай живе в'єтнамський нарід! Смерть єнківським окупаційним військам! Хай живе мир! Геть з університету, містере Ростов!"

Правдоподібно, комуністична й поплентацька преса інтерпретуватиме подію як спонтанний відрух університетської молоді. Але Центр Студентів Економії, який гуртує переважну більшість студентів того факультету, осуджує інцидент, підкреслюючи, що спричинила його зорганізована група із 60-80 осіб, стратеґічно розміщена в залі. І що було між ними чимало таких, які не мають нічого спільного з тим факультетом.

У з'ясуванні пресової реакції обмежимося кількома реченням з „Ля Пренса", одного з найповажніших тутешних щоденників:

„Немає оправдання і навіть пояснення для нездарности університетської влади, яка не вміє запобігти авантюрам по різних факультетах. Коли йдеться про економічний факультет, не важко було передбачити такого роду інцидент, маючи на увазі, що кілька днів тому студенти філософії уладили на вулиці протиамериканську маніфестацію; і що напередодні кружляли по університету погрози проти проф. Ростова, як виходить з інформації самого таки ректора... Не зважаючи на те, не контрольовано вступу до залі (при чому легко було помітити, що дехто ніс транспаренти, яйця та помідори) і не повідомлено поліції".

До речі, Пассоляк, декан пригадав собі про існування поліції щойно через пів години після від'їзду Ростова: зателефонував до комісаріяту, щоб зробили обшук факультету, чи не лишили в ньому напасники бомб.

Ректор — молодий блискучий економіст Олівера передбачив скандал і тому... не прийшов на доповідь. „Неприявність ректора — пояснює комунікат університетського пресового бюра — була спричинена розбіжністю поглядів щодо здійснення доповіді, без мінімальних ґарантій для амбасадора Ростова, з огляду на погрози, публічно поширювані на економічному факультеті впродовж учорашнього дня. Про це ректор повідомив факультет та міністерство закордонних справ".

Не тільки повідомив, але й порадив, як оминути скандалу: „На думку ректора, слід було відкласти доповідь до часу, як можна буде запевнити безпеку, або уладити його в іншому місці".

Як доповнення до цього комунікату, слід додати деякі подробиці про інтервенцію ректора у міністерстві закордонних справ, що їх подав журналістам віце . міністер того ресорту: „Д-р Олівера просив наше міністерство дипломатичним шляхом відрадити амб. Ростову виголошення його доповіді".

Як бачимо, ректор указав на три різні способи, як оминути скандалу.

Усхематизуймо ситуацію, яка витворилася 24 лютого.

На запрошення Економічного Факультету та Національної Ради Економічного Росту, проф. Ростов хотів виголосити доповідь, але зустрівся з „ветом" 60 чи 80 комсомольців. Ректор пробував розв'язати той конфлікт. Він знає, що арґентинська конституція ґарантує свободу слова, і тому американський гість мав право виступити. Як добрий економіст, знає він наукову вартість проф. Ростова, тобто свідомий, що цей останній мав повний моральний титул для того виступу, на якому слухачі були б чимало скористали. Отже єдиною можливою, гідною розв'язкою конфлікту було запевнити безпеку доповідачеві.

Дивним дивом ректор прийняв комсомольське „вето", як правно уґрунтоване. Щоправда, він не заборонив Ростову вступити до університету, але „порадив відкласти" виклад — до слушного моменту. Та це лише про око, бо насправді пробував не допустити до доповіді. Не мавши цивільної відваги діяти одверто, на власну відповідальність, він пробував витягнути каштани з вогню... рукою арґентинської дипломатії. Очевидно, міністерство відмовилося — і показало ректора Оліверу у всій його моральній величі.

Розводимося так широко над цим, зрештою, дрібним інцидентом, бо вважаємо його за дуже симптоматичний: декан і ректор виростають до справжніх символів.

Не один декан проявляє таку непередбачливість — і тим самим невідповідальність, але й проурядова партія і сам таки уряд. Кілька місяців тому профорсував він у Конґресі анулювання т. зв. репресивного законодавства, звернено проти комунізму. Тепер компартія має необмежені можливості пропаґанди. Від інших партій різниться вона хіба тим, що ще не може виставляти власних виборчих списків. Але комуністичні списки вже допущені до леґіслятур 3-ох провінцій, і хто знає чи не будуть допущені й до Конґресу. Чим це все скінчиться? Уряд вважає, що його завдання не передбачати, а лише механічно стосувати демократичні принципи — у передпотоповій ультраліберальній інтерпретації.

Також і ректор є представником осоружного типу опортуніста . пристосуванця. Вибраний два роки тому, як кандидат „гуманістів", що перемогли комуністів та їхніх поплентачів, він тримається спасенної засади „чеши дідька зрідка", щоб уникати клопотів з червоною опозицією. А може й розраховує на червоні голоси при чергових ректорських виборах...

Потурання всякого роду оліверів та непередбачливість пассаляків відкриває перед комунізмом рожеві перспективи...

ВСЕПРАВОСЛАВНА КОНФЕРЕНЦІЯ НА РОДОСІ ПРО ДІЯЛОГ З РИМО-КАТОЛИЦЬКОЮ ЦЕРКВОЮ

У зв'язку з надрукованими у вчорашньому числі „Свободи" і переданими Українським Пресовим Бюром з Риму інформаціями про ватиканські зустрічі з представниками православних Церков, передруковуємо нижче з органу УПЦ в ЗДА „Українське Православне Слово" (число 3 за березень 1965 року), інформації про Всеправославну Конференцію на Родосі. Первісно ці інформації надруковано у журналі „Рідна Церква", що його видає Богословсько . Науковий Інститут Української Автокефальної Православної Церкви на чужині.

„З 2-го по 16-го листопада 1964-го року на острові Родосі відбувалася третя з черги за останні роки Всеправославна Конференція, скликана Константинопольським Патріярхом Атенагорасом. Взяли в ній участь до 100 делеґатів від патріярхатів Константинопольського, Олександрійського, Московського, Грузинського, Сербського, Румунського, Болгарського та інших автокефальних Церков: Грецької, Кипрської, Польської, Чехо - Словацької і автономної Церкви Фінляндії. Албанська Церква не прислала своїх делеґатів. Не було також представників екзильних Церков. Натомість вперше в ній взяла участь Грецька Церква.

Конференцію керував з доручення Константинопольського Патріярха Митрополит Геліопольський Мелітон. Сам Патріярх не був присутній на Конференції. Конференцію привітали спеціяльними посланнями Папа Павел VI і генеральний секретар Світової Ради Церков д-р Віссерт Гуфт. Крім того на самій Конференції було кілька представників від інших християнських Церков: римо . католицької, старо - католицької й протестантської. Більшість засідань були закритими, тобто в них брали участь лише делеґати від православних Церков.

Головною темою, що її розглядала Конференція, було питання „діялогу (розмов) з Римом на однаковому рівні". Рівнож розглядалося питання про відношення до старо - католицької Церкви й англіканського віроісповідання. Думки серед делеґатів щодо діялогу з Римом були в часі дискусії над цим питанням сильно поділені. В той час, коли Патріярхати Константинопольський, Олександрійський, Єрусалимський, а також Кипрська і Фінська Церкви пропонували негайний початок діялогу з римо - католицькою Церквою, представники Сербської, Польської і Румунської Церков йшли за голосом представника Московської патріярхії митр. Нікодима, що пропонував вичекати закінчення Ватиканського Собору. Нарешті третя група, репрезентована Грецькою Церквою, пропонувала відсунути діялог на майбутнє, без подання терміну, аж стане цілком ясним ставлення Риму до православ'я.

На останньому відкритому засіданні, на яке були допущені й представники преси, проголошено такі постанови Конференції:

„1) Наша Свята Православна Церква проголошує, що вона бажає мати кожночасно добрі відносини з усіма християнськими Церквами й віровизнаннями для відбудови єдности всіх християн в Одній, Святій, Соборній і Апостольській Церкві Господа нашого згідно з Його словами „щоб усі були одно" (Іоан XVII, 21).

2) У зв'язку з тим Перша Всеправославна Конференція на Родосі постановила будувати відносини між християнами в дусі Христової любови, а Друга Конференція засадничо рішила запропонувати діялоґ з римокатолицькою Церквою на однакових умовах.

3) Третя Всеправославна Конференція повторює висловлене бажання Православної Церкви щодо цього діялогу. Після того, як Конференція ґрунтовно дослідила всі подробиці, їй стало ясно, що потрібна підготова і створення необхідних передумов для того, щоб розпочати успішно справжній богословський діялог.

4) Це не заперечує, одначе, того, що кожна окрема помісна православна Церква має вільну волю сама від себе, але ніяк в імені всього Православ'я плекати братерські відносини до римо . католицької Церкви. Ми при цьому переконані, що в цей спосіб можуть бути поступово невтралізовані справді існуючі труднощі.

5) Для цієї цілі й щоб цій святій справі краще служити, Третя Всеправославна Конференція передає нашим помісним православним Церквам своє побажання, щоб вони простудіювали подробиці цього діялогу з православної точки зору й обмінювалися вислідами цих студій, як також і іншими важливими інформаціями".

Отже, як говорять ці постанови, видно, що покищо не буде жадного офіційного діялогу всього православ'я з Римом, хоч окремим православним Церквам провадити такий діялог, але тільки у власному імені, не забороняється.

На цій же Конференції постановлено продовжувати богословські розмови з Англіканською і Старо - Католицькою Церквами і для цього негайно створити міжправославні богословські комісії з одного до трьох богословів від кожньої Паравославної Церкви. Дату початку відновлення цих розмов постановлено усталити в порозумінні із згаданими Церквами".

Леся Лисак

„А ЩО ВИ РОБИЛИ УВЕЧЕРІ?"

Таке питання поставила мені недавно десятирічна донечка моїх сусідів. Звичайне собі буденне питання, закрашене дитячою цікавістю й дрібкою хитренької недовірливости: „Що ви робили колись там удома ввечері, як у вас не було телевізора?"

Спершу треба було уточнити питання, і тому я сказала до малої хитрунки:

— Чи ти питаєш про старших, чи про дітей?

— Звичайно, про дітей, — відповіла вона без вагання. — Старші все мають щось до роботи.

Мені здається, що це питання — висловлене або промовчане — зродилось не тільки в цій десятирічній голівці, але й багатьох інших чорнявих та білявих голівках теперішніх дітей і підлітків. Бо як же ж, коли в хаті попсується телевізор — зараз стає скучно й сумно... Невже ж колишнім дітям завжди було скучно й нічого робити?

Вести дискусії з десятирічними — важко, переконати їх ще важче, але відповісти на питання — дещо легше... Можна б почати невтральним тоном: „Тоді, коли ми були у вашому віці, ще ніде на світі не було телевізора". Але це звучить сухо і нічого не доказує. Краще посадити дівчатко біля себе й розпочати розповідь, яка може не буде такою сенсаційною, як телевізійна „сторі", проте нова для них... і навіть дещо незрозуміла...

Отже, про дітей, які колись давно, так, ще перед війною, жили в далекій країні за морями й океанами, за ріками й горами — в країні, яку ми називаємо рідною... Там були міста, містечка й села. Сіл було чи не найбільше. Ні, село це не „фарма"... я колись розкажу тобі, які були наші села.

В довгі зимові вечорі діти на селі сідали біля стола або на скрині (а що таке „скриня"?) і при нафтовій лямпі вчилися, писали задачі, „робили рахунки", а такі, що вже вміли добре читати — читали вголос якусь книжку — от може про петра Конашевича-Сагайдачного, або „За сестрою", або навіть вірші з книжки, що зветься „Кобзар". І тоді вся родина слухала їх уважно — в хаті ставало тихо-тихенько, майже так тихо, як у церкві, коли Отець благословили людей від престола... Тільки іноді бабуня біля печі зідхала, витирала очі й шепотіла: „Ой, мій Ти Боженьку"... Мати переставали шити й заслухувалися, батько дивилися з подивом на свого „школяра" — мовляв: „таке мале, а читає ліпше від старого", навіть сестри-„дівчатиська" переставали хихотати по кутках і насторожено ловили слова з великої, мудрої книги. Бо книжка була цінністю, а „школярик" чи „школярка", що в зимові вечорі читали про козацькі пригоди — ставали „важною особою" в хаті... Тож чи був їм час нудьгувати?

Та не все читалося. Часто в зимові вечорі приходили дівчата „на прядки". Тоді вони співали все, що хочете, співати. Про козаченька молодого, про дівчину, що брала льон, про злу свекруху, про сирітську долю, про калину, про зелений гай — пісень веселих і пісень сумних, але завжди гарних, ой, яких гарних! А діти слухали й собі злегенька підтягали за дівочими дзвінкими голосами... І часто ці пісні заколисували їх до сну, і тоді сни були такі солодкі та приємні, куди приємніші від тих, що сняться по „горрор мувіс".

Інколи дівчата просили бабуню, щоб заспівала „якоїсь старосвітської". Тоді, мов нитку тонкого прядива, виводив прив'ялий, тихий голос бабуні пісню з її молодих літ — пісню, що вже призабулась, а яку ще бабуні бабуні співала. Тоді наче пахли пільні квіти, що росли сто років тому, і шуміли старі липи, що їх вже нема. А дітям видавались ці прості, нескладні слова й мелодія так само дорогими, як бабусині червоні коралі із золотим дукачем на дні старої скрині...

Часом до хати сходилися ґазди „читати газету" або „на політику". В одному й другому випадку діти мусіли відійти від стола і „гречно" бавитися в кутку. (Бачу, як в цьому місці лично десятирічної насуплюється). Що ж, моя маленька приятелько — в ім'я правди мушу сказати, що в тих часах так було — діти не повинні були вмішуватися до розмов старших. Але слухати можна було — і було цікаво!

Питаєш: „А як же діти по містах? Там же не сходилися на прядки, не співали пісень".

Це правда — але повір мені, що й дітям по містах не було скучно. Коли хтось починав читати Майн Ріда або Жюль Верна — годі було його нагнати вечером до ліжка... „Ну, а ті, що не дуже любили читати?" — Певно, були й такі, але вони знали таку безліч ігор і забав, що про скуку не було мови. Так, у них було багато товаришів, і вони придумували все щось нове, йшлося тільки про те, щоб старші не забороняли „збитків"... Так, ти зовсім слушно це підмітила: тоді „давно" діти любили гуртуватися, а не сидіти одинцем у хаті, щоб не проминути телевізійного „шову".

Чи діти в тих „давніх" часах були щасливі? О, так!

Чи я не помиляюся?

Моя мала хитрунко, я цього певна. Я розказувала тобі про найщасливіші роки мого життя — про мої і моїх ровесників дитячі роки...

Ярослав Ґерус

ВІКНА

(1)

Сиджу біля вікна, на руках книжка. Збірка оповідань із „тамтого боку". Знайома авторка. Одними вулицями колись у школу ходили. Вона зосталась „там", а я ось тут, в Америці. Вона крізь своє вікно глядить там на світ, а я тут крізь своє...

Дивні якісь оті наші вікна. Ні, не тим вони дивні, що цілком інші світи крізь них тепер прозирають. Це зрозуміле. Але особливі вони тим, що й минулі події якось цілком інакше крізь них виглядають. Глядиш, здавалося б, на те саме, на той самий прошарок часу, а щось цілком інше бачиш крізь них, крізь оті дивні вікна...

Знаю раніші писання авторки. Красиві, доладні були. Мистецька правда була в них однозгідна з тією правдою, життьовою правдою. Тепер вона якась не та, якась інша. Тепер, яку сторінку перегорнеш, усюди „радісне, щасливе життя"... Ну, видно, там так треба...

Але є у збірці теж і тема з першої світової війни. Тоді, очевидно, того „радісного та щасливого" ще не було. Одначе авторка пригадує собі щось інше: як то радісно, як щиросердечно вітали галичани „братні" московські війська. Бо була, за теперішньою авторчиною правдою, для того причина: велика ж бо „кривда" діялася тоді нашому галицькому простолюддю від його інтеліґенції.

Читаю це, і заздрість та досада на себе самого бере мене. Як же ж може не брати, коли подумаю, що вона, авторка того спогаду, на той час дитиною ще була, а проте такі поважні суспільно-політичні явища спостерігати вже вміла... Ми майже однолітки. А що ж у моїй пам'яті з тих часів зосталось?... Саме якесь таке дурне чортовиння, що просто признаватися соромно...

Отак, наприклад, пригадую собі, що того дня, коли об мої вуха оббилась перша вістка про москалів, улюблене крісло тітки Фридзі таки не видержало і зломилось, а тітка, замість у кріслі, сіла на підлозі.

Ота моя тітка, крім того, що була вдовою, була теж частим гостем у нашому домі. Можна сказати, що багато частіше, аніж у своєму власному. Її імення не дуже по-українському звучало. Це тому, що вона, так само, як і моя мати, була польського роду. Але існувала в цьому відношенні і деяка різниця поміж обома сестрами. Бо, коли тітка Фридзя всеньке життя зідхала до своїх героїв „Огнєм і мєчем", то моїй матері довелось „на ганьбу своєму шляхетному і шляхетському родові" — як казав наш найближчий сусід, пан Кокошка — „троє гайдамакуф" виховувати.

Стільки щодо тітки Фридзі та моєї матері. Щождо того поламаного крісла, то тут справа була ще складніша. Коли б воно, оте крісло, поламалось десь тут, в Америці, то жадного клопоту з ним не було б. Воно помандрувало б на крайчик тротуару перед хатою, а наступного дня його забрали б міські очищувальники. Але тому, що ця подія сталася у нас, у Старому Краю, оте крісло треба було направити. І власне, коли мій батько і я порались біля того крісла, відчинились кухонні двері, в них станула пані Кокошкова, дружина згадуваного вже нашого найближчого сусіда, пана Кокошки і сказала: „Москалє пшервалі фронт і ідон просто на Станіславуф!"

У цьому місці я мушу знову зробити невеличке відхилення від поламаного крісла і присвятити декілька хвилин уваги пані Кокошковій, тій, власне, жінці, про яку спомин ніколи не затреться у моїй пам'яті, а напевно теж і в пам'яті всіх, що були з нею знайомі. Ота пані Кокошкова це була справді особлива, справді незвичайна істота. Всі, що знали її та її життьові обставини, однозгідно погоджувались у тому, що вона, коли помре, піде з тілом і душею просто до неба. Я був вихований у глибоко релігійному дусі, отже, не треба дивуватись, що до тієї жінки ставився з особливою пошаною, яка межувала з побожністю.

Воно правда, що причина тієї святости пані Кокошкової може видатись декому дивною. Бо був нею ніхто інший, як тільки її чоловік, пан Кокошка, який, крім того, що ненавидів „гайдамаків", мав ще й ту прикмету, що під час сну страшенно хропів. Так хропів, що те його жахливе хропіння чутно було далеко в простір навіть тоді, коли вікна кімнати, в якій він спав, були щільно позачинювані.

Зрозуміла річ, що в таких обставинах про якесь спільне спання обох подругів в одній кімнаті мови не могло бути. Отже, пані Кокошкова спала аж у третій, тобто найбільш віддаленій від свого чоловіка кімнаті. Але чи могла бути з того якась полегша для неї, коли від жахливого хропоту її подруга дрижала вся хата? Нещасній жінці не зоставалось нічого іншого, як сидіти на безсонні у тій своїй третій кімнаті і молитись до святого Евзебія, який, як відомо, за час свого сповненого різними святощами життя, теж страшенно хропів і з того приводу справедливо вважається патроном, тобто покровителем усіх хропунів.

Знаючи цю прикмету пана Кокошки, а рівночасно знаючи й те, що він і після обіду любив собі посипляти у фотелі біля вікна, я завжди, коли не було в мене якогось пильнішого діла, виходив на вулицю і, зупинившись біля відчиненого Кокошчиного вікна, вигукував якмога голосно імення котрогось зі своїх колеґ, якого буцімто десь здалека загледів. Після таких вигуків я якнайшвидше тікав з-під вікна, в якому через хвилину з'являлись мохнаті вуса і лиса голова, а з-під усів неслися за мною грімкі слова: „Ажебись пенкл, гицлю!"

Хоч, може, ці дрібні події і не мають безпосереднього зв'язку з москалями та війною, згадую про них з уваги на те, щоб до певної міри насвітлити середовище, в якому вони відбувалися, щоб кожному було ясно й зрозуміло, які то справи мене тоді особливо цікавили і що й наскільки вбилося мені з тих часів у пам'ять.

А тепер, думаю, можна вже дозволити подіям поступати вперед.

Отже, коли пані Кокошкова мовила оту свою відомість про похід москалів на Станиславів, моя мати стояла біля кухонної печі і тримала в руці покришку від горщика, в якому кипіла юшка. На звук слів пані Кокошкової ота покришка вилетіла з материних рук і осіла на хребті Фльокся, нашого собачки, що приляг собі спочити біля печі. Почувши на собі гарячий предмет, Фльоксьо, не так може з болю, як зі страху, заскавулів на всю хату і, підібгавши під себе хвіст, рвонув до мене шукати захисту.

Мій батько в ту хвилину заганяв саме цвяха в ногу крісла. Заслухавшись, однак, у те, що говорила пані Кокошкова, він, замість у голівку цвяха, попав молотком у великий палець своєї лівої руки і крикнув: „А най ті шляк трафить!" Я не знаю, чи оте татове „най ті шляк трафить" відносилося до пані Кокошкової, чи до побитого пальця, чи до москалів. Знаю тільки те, що я мусів швидко повернутися в інший бік, щоб, чого доброго, не дістати позаушника за те, що сміюся з батькового нещастя.

(Далі буде)

СВОБОДА SVOBODA
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

ТІЛЬКИ В ЄДНОСТІ, ТІЛЬКИ В СИЛІ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ду. Отець д-р Кастано побажав, щоб уже не довго чекати того часу, коли численні з присутніх могтимуть повернутись на свою вільну Українську Батьківщину й працювати для її добра й розквіту.

Особливо симпатичну нотку в це свято вніс Архиєпископ Білгороду в Югославії Кир Гавриїл Букатко. Він заявив, що теж і українці з Югославії є нині злучені в радості з усіми українцями світу. А тому що в цій хвилині тут нема їхнього хору, то Він, їх Пастир, заспіває в їх імені. І тут Кир Гавриїл заспівав своїм прекрасним оперним баритоном українську пісню „Рідний Краю".

Вершинною точкою Академії була промова Їх Еміненції Кардинала Йосифа. Безпосередньо перед тим присутні вислухали промову Папи Павла VI, виголошену на авдієнції минулого четверга, записану на стяжці. Еміненція Кардинал так розпочав свою промову:

„Після тих слів Святішого Отця, після таких духовних промов, мені не полишається багато сказати. Хвилина така святочна, що на неї в моїй скромності, я не заслужив. Коли б ішло лише про цього каторжника, то не варта, запевняю вас, трудів, щоб ось тут його виносити й вихвалювати. Та одначе те, що нині діється, не є власністю його лиш кожної каторжної особи; зостає власністю народу. А, як така, ця хвилина заслуговує, щоб її належно усвідомити собі, та по своїм силам її відзначити, щоб вона лишилася в пам'яті майбутніх і нашій власній. Іде про те, щоб осяги народу, які він нині здобуває великими зусиллями, нераз кров'ю й муками, щоб вони, ті осяги, не пропали, але щоб знайшли належну свідому оцінку в сучасників і майбутніх".

Їх Еміненція заявляє, що Він не говорить у своєму імені, а „в імені ураїнського народу, який стільки перетерпів, і який ще й сьогодні страждає". Ця святочна хвиля — продовжає Кардинал Йосиф — має бути для нас „зовом і то сильним до нашого об'єднання. Бо тільки в єдності, тільки в силі, тільки в злуці ми можемо щонебудь осягнути".

Друга прикмета, якої ми повинні набратися — це „змагання до зрілости". Ми маємо перестати жити дитинним життям і „дивитися вміло, реально, дійсно на те, що проходить і відповідно до того зайняти своє становище".

Далі Кардинал Сліпий заявляє у своїй скромності „немічність того вбогого кардинала" — так Він виразився — по змозі вволити всі сподівання і вимоги, висловлені у тисячах і тисячах листів, що прийшли від українців „буквально від Кавказу аж по Зеляндію й Австралію, так що може серце українське радуватися, що воно збудилося з якогось отупіння, що так скажу, просоння"., Я вам, Святочна Громадо, відповідаю, що я буду таким кардиналом, яким ви будете народом: Будете ви великі, буде й ваш кардинал; будете ви малі, буде він ще меншим. Такий закон" — підкреслює Князь Української Церкви.

Кардинал Йосиф пригадав деякі події з часів останньої війни, а далі заявив: „Я митрополит усіх українців, не тільки тих, що живуть тут, але й тих, що живуть на Батьківщині. Ви усміхнетеся, як я вам скажу, що, коли я був у тюрмі, різні люди були навколо мене, були й злі, що ограбили мене із всього, що я мав, та ще й ножами до тіла добиралися. А все ж таки я думав: То мої вірні. Які мої вірні, такий я й митрополит".

„Було б наївним, якби я себе рекомендував, щоб одержати від вас довір'я" — продовжає Його Еміненція. „Той митрополит, якого не могли збочити, звихнути ні терпіння, ні каторга, ні підступи, не має потреби себе рекомендувати. Маймо довір'я в Бога, який нас веде певною рукою такими жахливими шляхами. Наша перемога певна, бо проти Бога ніхто не може воювати".

Далі Кардинал Йосиф заявляє, що похвали не завертають Йому голови, так як не збочують його з обраного шляху догани й терпіння. У цих каторжних роках він пройшов таку високу школу, що ці речі: похвала, догана, його вже не торкають. Він, отже, в своїй діяльності не буде дивитися на те, чи вона комусь подобається, чи ні; „але — сказав дослівно Кардинал — чи то для спасіння душі, чи то для добра Церкви, чи то для добра Народу; за своєю совістю так поведу, так дай мені Боже йти далі; і в цьому вас запевнюю".

Кардинал Йосиф заключив свою промову цими словами:

„Нехай ця нинішня хвиля, така поважна, я б сказав навіть: грізна у своїй відповідальності, видобуде з наших сердець, із глибини душі переконання, що не нам, не нам, але Імені Твоєму дай, Господи, славу. Дай, Господи, славу й силу нашій Церкві й Українському Народові! А дасть нам тоді, коли ми будемо бажати великого".

Бурею оплесків привітали присутні ті щирі й сильні слова Кардинала Йосифа. Святочна академія закінчилася відспіванням пісні „Боже вислухай благання" та кінцевою музикою, що її виконала оркестра Малих Семінаристів.

Д-р Омелян Кміть

ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ в ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.

складає щиро сердечну подяку оперній солістці п. МАРІЇ ЛИСОГІР та піяністці п. ОЛІ ДМИТРІВ за їх безкорисний виступ на цьогорічній Академії Січневих Роковин. Винагороду в сумі 75.00 дол. згідно з їх бажанням, передано на цілі Українського Конґресового Комітету Америки.

Управа Відділу УККА в Джерзі Ситі, Н. Дж.

Подяка

Цією дорогою складаю дуже щиру подяку

Вп. П. Д-рові Володимирові Гукові

з НЮАРКУ, Н. Дж.

за успішно проведену операцію та за надзвичайно совісну і дбайливу опіку по операції в шпиталі.

Хай Всевишній кріпить Вас силами для так відповідальної праці.

СТЕПАН ПАРУБЧАК

ГЛИНЯНИ і ОКОЛИЦЯ!

Повіти — Золочів, Зборів, Броди, Перемишляни, організують бувших жителів тих земель в цілі спільної зустрічі (з'їзду), а властиво в цілі збірання історично-етнографічних матеріялів тих земель і відмічення їх окремою книжкою.

В тій цілі створився Комітет з осідком у Бофало, Н. Й. ГЛИНЯНИ і ОКОЛИЦЯ ПОЛОЖЕНІ у ПЕРЕМИШЛЯНСЬКОМУ ПОВІТІ, мають за собою світлу минувшину і заслуговують на належите відзначення їх у майбутній книжці, тому створився підкомітет до якого ввійшли Василь Кузьма, Михайло Сидор, Володимир Хамула і Михайло Хамула в цілі вишукування відповідних даних. Цей підкомітет буде поширений в міру зголошень уродженців і колишніх жителів Глинян і околиці.

Задачею цього підкомітету буде збирання матеріялів історично-етнографічних Глинян і околиці і приготування їх до видання спільної книжки.

Підкомітет звертається до всіх наших краян замешкалих в Америці і Канаді з проханням зголошувати свою участь у працях підкомітету, подаючи свої думки, проєкти і зауваги, як також збирати всякі відомості дотичні Глинян і околиці.

Зголошення всіх еміґрантів так старих як і нових, є побажаним, тому щоби знати, яка скількість глинянських і околичних жителів живе в Америці і Канаді.

Зголошення проситься слати до кінця березня 1965 року на адресу:

M. CHAMULA
193 Bedford Avenue — Brooklyn 11, N. Y.

СПРОСТУВАННЯ

Цією дорогою подаємо до відома, що в оголошенні про концерт Капелі Бандуристок у Клівленді, 21-го лютого ц. р., помилково пропущено заяву про те, що концерт відбувався заходом **Окружної Ради Союзу Українок Америки, Українського Золотого Хреста, Відділів Старших Сумівок Осередків Клівленду і Парми та Куренів Старших Пластунок у Клівленді.**

Ми дуже перепрошуємо вищенаведені Організації за наше допущення цієї прикрої помилки та одночасно складаємо щиру подяку їм за запрошення Капелі з концертом на академію, якою Вони відзначували 50-ліття Українських Січових Стрільців та за ввічливе прийняття Капелі в Клівленді.

Адміністрація Капелі Бандуристок Осередку СУМА ім. Пилипа Орлика в Дітройті

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА БОГДАНА БОЖЕМСЬКОГО

у "FAIRLEIGH DICKINSON УНІВЕРСИТЕТІ" в TEANECK-у Н. Дж.

буде відкрита

від 8-го до 31-го БЕРЕЗНЯ ц. р.

Для відвідувачів виставка відчинена від понеділка до п'ятниці вкл. від 8:30 ранку до 10-ої веч. та по суботах і неділях від 9 ранку до 5-ої по пол.

В дні відкриття, в понеділок 8 березня, відбудеться ПРИЙНЯТТЯ о год. 9-ій веч.

Догідний доїзд автобусом ч. 168 з Порт Авториті при 42-ій вул. і 8-ій Еве. до Teaneck-у, Н. Дж.

ПОНАД ТРИ МІСЯЦІ ЧЕКАННЯ

Катерина Мизь з Дніпродзержинського пише в листі до редакції київської „Рабочої Газети" (21 лютого): „Купила я в крамниці черевики. Взула і пішла на працю. Припустив дощ. І підошви від черевиків того ж вечора відпали"...

Лише через три з половиною місяці після настирливих домагань фабрика замінила їй ті черевики на нові.

КУПИЛА СОБІ НА ЛИХО

„Із Красноярської фабрики, — розповідає В. Петрова у „Правді" 13 лютого ц. р. — мені привезли піяніно. Звук у піяніно — глухий, його поверхня — хвиляста, полиск — потріскaний, а правий кінець — перекошений".

Уже третій рік В. Петрова листується з фабрикою, але й досі піяніна їй не замінили.

З НАШИХ БУДНІВ

ЩАСТЯ В НЕЩАСТІ

— Тобі, жінко, цілком не треба заглядати до газети, бо ти зараз моментально знайдеш собі причину до плачу. Впав ороплян до води — плачеш. Витягли собаку з води — плачеш. Тобі, як говорили в Старому Краю, все одно що мама вмерли, що киця здохла...

— Ой, кальвіне, та чи маєш Бога в серці? — заголосила дорога моя землячка з Бібрецького повіту, пані Татушиха. — Та ж то така страшна річ — чоловік жінку застрелив у музею, при всіх людях, десятилітній дитині на очах... Боже Ти мій! Таку молоду жінку!

— Німку, — перебив пан Татух дружину, не відриваючи очей від „Свободи".

— А хіба німці не люди?.. Ондечки, на 6-ту вулицю, привіз один скиталець з таборів німку, то щоб ти бачив, яка з неї господиня, як дітей чистенько тримає, як до нашої церкви за ручку їх водить! А той старцун, чи то здурів чи ошалів, бере та й лівольвера до такої молодої витягає!.. А тепер дитина-сирітка питає: „Де моя мамі? Я хочу до мамі!"

— Велл, — зідхнув пан Татух, відкладаючи набік газету, — видно, помішалося чоловікові в голові, коли зважився на таке злочинство, маючи в руках знаменитий фах, тобто ремесло. То ж був майстер — він робив такі дорогі скрипки, що за одну брав і по тисячу долярів! Ти собі тепер порахуй, скільки він був вартий.

— І що йому з того? — скрикнула пані Татушиха. — Що йому з тих тисячів? Забере їх з собою на цвинтар чи до дурного дому?

— Велл, — розвів руками пан Татух, — може він і справді був несповна розуму, може ні, але в тому всьому нещастю для нас, рахувати, українців, одне щастя: що він не признався до нашої нації.

— Ов! — здивувалась моя дорога землячка. — Та ж газети писали, що він руский.

— Так, — погодився з дружиною пан Татух, — і добре сталося, що так писали, але я знаю від пані Еко, що тримає склеп на Другій Евню, що це був наш чоловік, український, стояв за члена в Українському Народному Союзі і навіть належав до того відділу, де за секретарку пані Литвиненкова...

— Що ти кажеш! — сплеснула руками пані Татушиха. — А я того не знала...

— Ось бачиш! Біжи ж зараз до Петра Яреми і занеси цю новину твоїм кумам і свахам, до яких той комунікат ще напевно не дійшов. Скажи їм: бачите, які патріоти з наших скитальців? Тут, коло чоловіка, тяжка трагедія, жінка лежить трупом на підлозі, його забирають до криміналу, а він все ж таки має настільки притомности, що не хоче збезчестити свого народу і свого відділу УНСоюзу! Тому каже: я — руский! За це даю йому кредит. А що з ним зроблять судді та лоєри, то не наш бизнес. Хай вони морочать тим свої голови, вони ж за те гроші беруть! Ікер.

● **Французи** у щораз більшому числі їздять до Англії купувати вбрання: вони там куди дешевші, як у Франції. За одним вбранням, мовляв, не виплачується їхати туди, але купно вже двох убрань і зверхнього плаща покриває вже кошти дороги і дає кращий одяг, ані ж французький. Англійські одягові фірми відкривають свої філії у Франції.

КОМАНДА III-го КУРЕНЯ УПС „ЛІСОВІ ЧОРТИ"

повідомляє в глибокому смутку про ненадійну смерть пластуна-сеньйора, члена III-го Куреня УПС „Л. Ч."
Професора Доктора
Українського Вільного Університету

Д-ра ЮРІЯ СТУДИНСЬКОГО

який помер на 62-му році життя в четвер, 25-го лютого 1965 р. у Мюнхені.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. **ВАСИЛЯ РИЖЕВСЬКОГО**
$10.00 на АЛЬМАНАХ УСС
складає
Ірина і Юліян НАНАССИ

В глибокім смутку повідомляю Рідню і Знайомих, що в четвер, 4-го березня 1965 року о год. 10-ій ранку в Маямі, Флорида, упокоївся в Бозі
мій Найдорожчий ЧОЛОВІК

БЛ. П. ІНЖ.

ВАСИЛЬ РИЖЕВСЬКИЙ

ПАНАХИДА в п'ятницю, 5-го березня 1965 р. о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні в Маямі, Флорида.

ПОХОРОН в суботу, 6-го березня 1965 року о год. 10-ій ранку з Української Католицької Церкви на цвинтар St. Joseph Cemetery.

В безмежному горю

дружина АННА

Українці Метрополії!

14. БЕРЕЗНЯ 1965 р. (неділя, год. 2:00 PM)

ВЕЛИКЕ МАНІФЕСТАЦІЙНЕ СВЯТО

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ФЕСТИВАЛЬ
ВИСТУП ХОРУ „ДУМКА"
ВИСТУП ОБ'ЄДНАНИХ ТАНЦЮРИСТІВ МЕТРОПОЛІТАЛЬНОЇ ОКРУГИ НЮ ЙОРК
ВЕЛИКА СИМФОНІЧНА ОРКЕСТРА

В ЗАЛІ: BROOKLYN ACADEMY OF MUSIC — 30 Lafayette Avenue, BROOKLYN, N. Y.

КВИТКИ: по дол.: 2.00; 3.00; 4.00; 5.00 набувати в фірмах: АРКА, ЕКО, СУРМА та у всіх танцюристів.

ПОПРОСІТЬ ЗНАЙОМИХ АМЕРИКАНЦІВ.

КОНҐРЕСОВИЙ КОМІТЕТ

В ТОРОНТО ЗАСНОВАНО РИБАЛЬСЬКО - МИСЛИВСЬКИЙ КЛЮБ „БЕРКУТ"

Торонто. — Дня 31 січня ц. р. відбулися ширші організаційні сходини в справі заснування Рибальсько-Мисливського Клюбу „Беркут". Зборами проводила президія в складі інж. Б. Підгайного й інж. К. Мулькевича. Після прийняття статуту обрано управу новозаснованого Товариства, що її очолили Степан Романець, як голова й інж. К. Мулькевич, як секретар.

ЩЕ ПРО КОНЦЕРТ НА ПОШАНУ КАРДИНАЛА ЙОСИФА СЛІПОГО В НЮ ЙОРКУ

В доповненні до новинки про цей успішний концерт, надрукованої в „Свободі" з 24 лютого ц. р., треба —згадати, що сольові партії у виступах концерту хору ім. Митр. А. Шептицького — виконували: Христя Карпевич (сопрано), Марія Марко (меццо-сопрано), Анна Король (альт), Богдан Хабурський (бас), інж. Макар (баритон.)

ЩЕ ПРО СВЯТО 22 СІЧНЯ У БАЛТИМОРІ

У доповнення допису про „Свято державности — соборности і 50-річчя УСС-ів у Балтиморі, Мериленд" з 29 числа нашої газети, повідомляють, що на тому святі промову виголосив місцевий лікар, д-р Андрій Лемішка. Його промова з'ясувала суть відзначуваних історичних подій і своїм змістом та способом виголошення залишила глибоке враження.

КИЛИМ . . . ЛИСІВ

Мешканка Ілянівська області М. Аатадур'ян розповідає 13 лютого ц. р. в „Правді", як то вона купила собі килим.

Коли за кілька днів той килим почали обтрясати від пороху, то з нього посипалась разом з порохом шерсть і килим став . . . лисий.